

Annotation

The features of psychological accompaniment of personal development and education of teens with character accentuations and destructive effects of frustration are exposed in this article. There is presented the program of psychological support of such teens. It consists of two components: a psychocorrective work with teenagers, counseling and educational work with their microsocial environment: parents, headmasters and teachers.

УДК 378.016.001.6:5

Кухельна Н. В.

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ “ПРИРОДНИЧІ НАУКИ”

Інноваційні процеси, які мають місце сьогодні в системі педагогічної освіти, найгостріше ставлять питання про пошуки резервів удосконалення підготовки високоосвіченої, інтелектуально розвиненої особистості, активної в соціальному і пізнавальному плані.[3]

Активність, як цілеспрямована, інтенсивна діяльність розглядається сучасними педагогами і психологами як головна, пріоритетна передумова творчого й повноцінного навчання. Саме від активності залежить становлення студента не тільки як особистості, але також як майбутнього висококваліфікованого фахівця.[2]

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що питання формування пізнавальної активності студента є однією з найважливіших проблем сучасної освіти. Пізнавальна активність має в своєму складі 3 структурні компоненти: мотиваційний, операційний і дослідницький.

Мотиваційний компонент спонукає студентів до оволодіння знаннями і способами пізнавальної діяльності і стимулює вольові зусилля щодо подолання пізнавальних ускладнень, що виникають. **Операційний** компонент є основою для формування прагнення до засвоєння способів пізнавальної діяльності. **Дослідницький** компонент спрямований на завершення навчально-пізнавальної діяльності, що підвищує готовність до здійснення вольових зусиль у пізнанні, стимулює прагнення до подальшого одержання знань, умінь і навичок, має більш професійну спрямованість пізнавальної діяльності [1].

Саме дослідництво забезпечує формування умінь самостійно здобувати необхідну інформацію, правильно орієнтуватися, застосовуючи отримані знання, підходити творчо до набуття професійних завдань. Поєднання його з навчальною діяльністю надає змогу якісно організувати процес **активної** дослідницької позиції студентів, сприяє розвитку творчого потенціалу та уміння критично опрацьовувати навчальний матеріал, розвивати спостережливість, формулювати висновки, оформляти та публічно захищати результати роботи, а отже, здобувати знання. Підготовка фахівців галузі “Природничі науки” має орієнтуватися на формування спеціальної компетентності, що включає дослідницькі уміння, які формуються у процесі професійної підготовки.

Поняття “дослідницькі вміння” деякими вченими розглядаються як професійні якості, що забезпечують готовність студентів вищих педагогічних закладів освіти виконувати цілеспрямовані, аналітико-синтетичні, діагностичні, пошуково-перетворюючі дії на основі практичного застосування систематизованих знань у процесі теоретичних та експериментальних розвідок.

Однією з проблем викладання хімічних дисциплін є саме формування пізнавальної активності студентів. З такою проблемою ми зіткнулись при викладанні нових курсів (слайд):

– “Хімія навколишнього середовища”, що викладається для студентів спеціальності “Хімія”. Програма курсу розрахована на 90 годин, з них 48 годин аудиторних (лекцій – 20 годин, лабораторних занять – 24 годин). Для контролю знань студентів передбачено залік у кінці семестру;

– “Хімія з основами біогеохімії”, що викладається для студентів спеціальності “Екологія”. Програма курсу розрахована на 162 години, з них 70 годин аудиторних (лекцій – 34 годин, лабораторних занять – 36 годин). Для контролю знань студентів передбачено залік у кінці семестру.

При викладанні цих курсів нами було вирішено зробити акцент саме на дослідницький компонент, тому програмами цих курсів нами було передбачено виконання лабораторних досліджень повітря, ґрунту, води. Дослідження повітря проводилось в лабораторії - визначали вміст хлору та оксиду сірки(IV). А от ґрунт і воду студенти привозили з дому. Ґрунт досліджували на активну, обмінну та гідролітичну кислотність, а воду на всі можливі в наших умовах показники передбачені ДСТУ, а саме, вміст кисню, органічних домішок, нітратів, фосфатів, вуглекислого газу, а також твердість та солеміст. Результати визначення вмісту фосфатів у воді природних джерел та водогонях подано в таблиці 1.

Вміст фосфатів у воді природних джерел та водогонях

Назва джерела води	Оптична густина	Вміст P (мг/л)
р. Случ	0,325	0,38
р. Горинь	0,62	0,725
р. Дніпро	0,68	0,79
бювет Голосіївський р-н, м. Київ	1,4	2,0375
бювет Дарницький р-н, м. Київ	1,4	2,0375
бювет с. Чабани, Київська обл.	1,38	1,95
Криниця с. Баранівка, Житомирська обл.	0,85	1,225
Криниця м. Буча, Київська обл.	1,5	2,12
Криниця с. Гвоздів, Київська обл.	1,1	1,5875
Водогін м. Буча, Київська обл.	1,5	2,12
Водогін Дарницький р-н, м. Київ	1,2	1,7
Водогін Шевченківський р-н, м. Київ	1,0	1,4

З наведених даних видно, що лише вода з водогону Шевченківського р-ну місті Києва відповідає санітарним нормам для питної води і природних водойм, а саме, для питної води вміст PO₄³⁻ - 3,5 мг/л (або 1,142 мг/л P), для природних водойм PO₄³⁻ - 0,015-0,613 мг/л (або 5-200 мкг/л P). В західних країнах вміст фосфатів в стічних водах повинен бути не більше 1 мг/л, а у питній воді – на рівні 0,03 мг/л.

Слід зазначити, що сучасні методи водопідготовки у нашій країні вміст фосфатів у воді не зменшують.

Після досить вдалої апробації методики визначення вмісту фосфатів у воді, до нас звернулись журналісти телевізійного каналу "1+1" з проханням дослідити стічну воду після прання пральними порошками. Результати отримані в процесі підготовки телепередачі надихнули нас продовжити дослідження мийних засобів, які використовуються на ринку країни. Нами було вирішено включити в навчальний процес дослідження мийних засобів на вміст фосфатів. Результати визначення вмісту фосфатів у мийних засобах подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Вміст фосфатів у порошках

Назва порошку	Оптична густина	Вміст PO ₄ ³⁻ (мг/100 г порошку)	Вміст фосфатів мг / 1 л води при пранні
Persil	0,3	387	34
Tide	0,29	374	32,9
Ariel	0,29	374	32,9
Гала	0,19	245	21,56
Rex (фосфати)	0,205	264,5	23,28
Rex (фосфонати)	0,18	232,2	20,44
Amway	0,15	193	16,99
Ушастий нянь	0,09	116,1	10,22

Студентам було запропоновано розрахувати кількість фосфатів, що потрапить у стічну воду з порошком Persil, якщо його витратити згідно норм виробника, а саме:

- мірний стакан на 125 мл містить 76,5 г порошку Persil;
- за нормами прання у воді середньої твердості, а саме така у мережах міста Києва передбачено використання 215 мл порошку – це 132 г, а отже 510,5 мг фосфатів;
- з розрахунку на 5 кг білизни в бак заливають близько 15 л води, це означає, що в 1 л води буде близько 8,8 г порошку, а це 34 мг фосфатів, що перевищує санітарні норми для природних водойм у 50 разів.

Такої концентрації фосфатів у воді не витримують очисні споруди Бортницької станції аерації, де активний мул переходить у стан цисти (про що повідомляють співробітники станції).[4]

В курсі "Основи хімічних виробництв" студенти знайомляться з методами водопідготовки. Одним з них є пом'якшення води, яку використовують в системах опалення. Після отриманих результатів, щодо вмісту фосфатів у мийних засобах студентам було запропоновано розв'язати задачу: "Визначте масову частку фосфатів у порошку, необхідну для пом'якшення води з водогону (твердість якої 3 ммоль/л)? Для розрахунку взяти масу порошку за нормами виробника". Розрахунки показали – 3-3,5%.

Використана література:

1. Єгорова О. В. Пізнавальна активність особистості: сутність, рівні, компоненти / О. В. Єгорова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. С. С. Єрмакова. – Х. : ХДАМП (XXII), 2006. – № 9. – С. 54-56.

2. Лузан П. Г. Методичні аспекти формування пізнавальної активності студентів на лекції // Проблеми освіти. – К. : 2000. – Вип. 22. – С. 202-209.
3. Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції // Матеріали регіонального науково-практичного семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – 239 с.
4. vodokanal.kiev.ua/index.php?option=com_content...

Аннотация

На конкретных примерах рассмотрено использование исследовательского компонента в учебном процессе, которое способствовало формированию познавательной активности студента.

Annotation

In the specific examples considered using research facilities in the educational process, which contributed to the formation of students' cognitive activity.

УДК 371.133

Лисенко О. І.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК МОТИВАЦІЯ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Педагогічна практика є однією з провідних подій у житті майбутнього вчителя. Це передусім ідентифікація студента з новою соціальною роллю майбутнього вчителя, як наслідок, зміна його уявлень про себе, початок самоутвердження у новій статусно-рольовій позиції вчителя.

У Положенні про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України зазначено, що "практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів в вищих навчальних закладах ... передбачає безперервність та послідовність ..." [1, с. 139]. Слід відмітити, що педагогічна практика, як досить актуальна проблема в різних аспектах досліджувалась багатьма українськими та російськими вченими, у тому числі й: О. О. Абдулліною, Н. М. Загряжкіною, М. П. Задесенцем, Н. М. Дем'яненко, М. К. Козієм, І. В. Морозом, І. М. Карпенко, Н. В. Казаковою та багатьма іншими. Аналіз наукових праць цих авторів свідчить, що педпрактика залишається актуальною проблемою і є важливим щаблем у процесі особистісного зростання майбутнього вчителя. Педпрактика, як одна з найважливіших ланок у системі професійної підготовки вчителя, носить тривалий і безперервний характер, що забезпечує фундамент для формування основних педагогічних умінь і навичок у майбутніх учителів. Саме на практиці студент може визначити, наскільки правильно він обрав для себе сферу діяльності, з'ясувати ступінь співвідношення особистісних якостей з професією вчителя.

Ми припускаємо, що якщо студенти добре підготовлені до педагогічної практики, а педпрактика добре організована та успішно проведена, то служить суттєвою мотивацією для студентів не лише до майбутньої професії, а й до професійної діяльності в цілому. Адже, саме мотивація професійної діяльності, як домінанта мотиваційної сфери особистості студента визначає особливості його професійного становлення та майбутню діяльність. Вирішальну роль в успішності професійного зростання, у набутті професійно важливих знань і вмінь відіграють не тільки об'єктивні чинники (наприклад, інтелектуальні властивості, здібності, особливості навчально-виховного процесу та підготовки), але й мотиваційно-ціннісні фактори. Вважаємо, що педагогічна практика може значно мотивувати студентів не тільки до подальшого навчання, а й до майбутньої професійної діяльності.

Мета доповіді: проаналізувавши, результати анкетувань та інтерв'ю, підтвердити, що педагогічна практика майбутніх учителів іноземних мов виконує значну мотиваційну функцію, мотивуючи студентів, як до подальшого навчання у ВНЗ, так і до майбутньої професійно-педагогічної діяльності в цілому. На базі Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та Ніжинського державного університету імені М. В. Гоголя ми провели анкетування та інтерв'ю серед студентів майбутніх учителів іноземних мов. Деякі результати досліджень плануємо висвітлити в даній доповіді.

Для студентів мовних спеціальностей педагогічна практика 4 курсу – це можливість продемонструвати та перевірити отримані лінгвістичні та методичні навички та вміння, необхідні для успішної педагогічної діяльності в сфері шкільної освіти. А якою бачать педагогічну практику самі студенти?

Як свідчить опитування, 54% студентів НДУ імені М. Гоголя і 48% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова дали відповідь, що для них педагогічна практика – "це своєрідний тест на правильність обраної професії", а для 33% студентів НДУ імені М. В. Гоголя і такої ж кількості студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, педагогічна практика – "це перший досвід в обраній професії". Отже, половина респондентів педагогічну практику на IV курсі розглядають як своєрідний тест на правильність обраної професії.

Поспілкувавшись зі студентами-практикантами ми дізнались, що якщо студенти були методично, педагогічно та психологічно добре підготовлені до педагогічної практики, якщо організація педпрактики була на високому рівні, то вони з радістю перебували в школі в ролі молодих учителів, вдало проводили уроки, позакласні та виховні заходи. За таких умов, значний відсоток студентів залишилися